

Sygn. akt I ACa 373/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Sędziowie	:	SA Jarosław Marek Kamiński SA Bogusław Suter (spr.)
Protokolant	:	Małgorzata Sakowicz - Pasko

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...)w W.

przeciwko T. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 24 lutego 2016 r. sygn. akt I C 1065/14

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 zł tytułem zwrot kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.**

D. J. M. B. S.

UZASADNIENIE

(...)w W. w pozwie skierowanym przeciwko T. P. domagało się zasądzenia tytułem roszczenia regresowego kwoty 139.688 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 11 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazało, że dochodzona kwota stanowi wysokość wypłaconego w związku z wypadkiem, który miał miejsce w dniu (...), którego sprawca znajdował się w stanie nietrzeźwości i w którego wyniku śmierć poniósł S. B., a uszkodzeniu uległ samochód ciężarowy marki M., zadośćuczynienia i odszkodowania.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 2 grudnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach uwzględnił w całości żądanie pozwu.

T. P. w sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty wnosił o oddalenie powództwa. Wskazał, że zasadniczy wpływ na zaistnienie wypadku miało zachowanie innego uczestnika ruchu drogowego, a mianowicie kierującego samochodem ciężarowym marki M., który poruszał się z nadmierną prędkością, w związku z czym odpowiedzialność za wszystkie szkody ponosi ubezpieczyciel tego samochodu.

Wyrokiem z dnia 24 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach zasądził od pozwanego T. P. na rzecz powoda (...) w W. kwotę 111.750,11 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 21 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I); oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt II); zasądził od pozwanego T. P. na rzecz powoda (...) w W. kwotę 7.317,40 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III); nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Suwałkach) od powoda (...) w W. kwotę 146,31 zł z zasądzzonego roszczenia (pkt IV); odstąpił od obciążania pozwanego T. P. brakującymi kosztami sądowymi (pkt V).

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu (...), w miejscowości B., gm. B., około godziny 19:50, na skrzyżowaniu drogi (...) i drogi podporządkowanej prowadzącej do miejscowości S., doszło do wypadku drogowego z udziałem samochodu osobowego marki V. (...) o nr rej. (...) kierowanego przez T. P. i samochodu ciężarowego marki M. o nr rej. (...) kierowanego przez D. T.. W chwili zdarzenia obszar skrzyżowania, na którym doszło do zderzenia pojazdów, był nieoświetlony. Przejrzystość powietrza była dobra. Jezdnia wraz z poboczami miała szerokość 10,9 m, z osią wyznaczoną linią ciągłą, przerywaną na wysokości drogi podporządkowanej. Był to odcinek drogi prosty, poziomy, czysty, o nawierzchni bitumicznej suchej, bez uszkodzeń. Prędkość dopuszczalna na tym odcinku wynosiła 70 km/h. Do przedmiotowego wypadku doszło przy tym na skutek nieprawidłowych zachowań obu kierowców. T. P., znajdując się w stanie nietrzeźwości (około 2,3-2,6 promila alkoholu we krwi) i nie zachowując szczególnej ostrożności oraz nie ustępując pierwszeństwa przejazdu samochodowi ciężarowemu marki M. o nr rej. (...) jadącemu z naprzeciwka na wprost, wykonał bowiem skręt w lewo i doprowadził w ten sposób do zderzenia kierowanego przez siebie pojazdu z ww. pojazdem marki M., naruszając tym samym zasady ruchu drogowego określone w art. 22 ust. 1, art. 3 ust. 1 i art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (j.t. Dz.U. z 2012 poz. 1137 z późn. zm.). Z kolei D. T., kierujący samochodem ciężarowym marki M. o nr rej. (...), zbliżając się do miejsca, w którym doszło do wypadku poruszał się z prędkością znacznie przekraczającą prędkość dopuszczalną (około 92 km/h) i nie zachował szczególnej ostrożności, naruszając tym samym zasady ruchu drogowego określone w art. 20 ust. 3 pkt 2 ppkt b, art. 25 ust. 1 i art. 3 ust. 1 cyt. ustawy Prawo o ruchu drogowym. Za spowodowanie wypadku z dnia (...) szczegółowo opisanego powyżej oraz za kierowanie w tym dniu samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...) w stanie nietrzeźwości T. P. skazany został prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Augustowie z dnia 20 marca 2012 r. w sprawie II K 11/11, zmienionym następnie wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie II Ka 223/12.

W wyniku wypadku drogowego z dnia (...) śmierć poniósł pasażer samochodu osobowego marki V. (...) o nr rej. (...) – S. B., który podobnie jak T. P. w momencie zdarzenia znajdował się w stanie nietrzeźwości. Wskutek powyższego wypadku uszkodzeniu uległ też samochód ciężarowy marki M. o nr rej. (...).

W dacie wypadku drogowego szczegółowo opisanego powyżej T. P. kierujący samochodem osobowym marki V. (...) o nr rej. (...) korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie ubezpieczenia obowiązkowego posiadaczy pojazdów komunikacyjnych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów w (...) w W. (bezsporne). Towarzystwo to przyjęło odpowiedzialność za szkodę powstałą wskutek wypadku drogowego z dnia (...) rzeczową (w zakresie odszkodowania za koszty naprawy pojazdu marki M. nr rej. (...)), jak i osobową (w zakresie zadośćuczynień za krzywdę po stronie najbliższych członków rodziny S. B.). Z powyższych tytułów Towarzystwo to wypłaciło właścicielowi samochodu ciężarowego marki M. nr rej. (...) odszkodowanie w kwocie 57.187,64 zł, zaś najbliższemu członkowi rodziny S. B. – zadośćuczynienia w łącznej kwocie 82.500 zł. Kwoty wypłacone tytułem zadośćuczynienia uwzględniały

przy tym 50% przyczynienie się S. B. do szkody polegające na tym, iż świadomie i dobrowolnie zdecydował się na podróżowanie ze znajdującym się w stanie nietrzeźwości T. P..

Pismem z dnia 10 stycznia 2014 r. (...)w W. wezwało T. P. do zapłaty kwot wypłaconych tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia w związku z wypadkiem drogowym z dnia (...), zakreślając jednocześnie termin na spełnienie świadczenia do dnia 21 stycznia 2014 r. Wezwanie to T. P. doręczono dnia 15 stycznia 2014 r. Okazało się ono jednak bezskuteczne, wobec czego wezwania te ww. Towarzystwo ponawiało jeszcze dwukrotnie.

T. P. ma lat 51. Jest rencistą i z tego tytułu uzyskuje świadczenie w wysokości 838,56 zł netto miesięcznie. Pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z żoną (również rencistką, uzyskującą świadczenie w wysokości 831,45 zł netto miesięcznie) i niepełnosprawnym synem J..

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, iż jedyną kwestią sporną w sprawie było to, w jakim zakresie zwrotu świadczeń wypłaconych poszkodowanemu na skutek wypadku drogowego z dnia(...)powód może dochodzić od pozwanego. W tym kontekście Sąd ocenił więc zasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu przyczynienia się drugiego z kierowców uczestniczącego w wypadku drogowym, tj. kierowcy samochodu ciężarowego marki M. o nr rej. (...). Sąd odwołując się do wniosków opinii biegłego sądowego z zakresu rekonstrukcji wypadków samochodowych S. H. uznał, że istotnie kierujący samochodem marki M. o nr rej. (...) przyczynił się do zaistnienia wypadku drogowego, albowiem – jak wynikało z opinii – zbliżając się do miejsca, w którym doszło do wypadku poruszał się z prędkością przekraczającą prędkość dopuszczalną i nie zachował szczególnej ostrożności. Gdyby zaś – jak podkreślił biegły – kierujący pojazdem M. jechał z prędkością dopuszczalną i zachował szczególną ostrożność, to zdołałby wyhamować kierowany przez siebie pojazd przed pojazdem kierowanym przez pozwanego, w efekcie czego do wypadku by nie doszło. Z uwagi jednak na dalece bardziej naganne zachowanie pozwanego, znajdującego się w znacznym stanie nietrzeźwości, stopień tego przyczynienia Sąd ustalił na poziomie 20%. Przy czym odniósł go zarówno do wypłaconej przez powoda na rzecz właściciela samochodu ciężarowego marki M. o nr rej. (...) kwoty tytułem odszkodowania, jak też wypłaconej na rzecz najbliższym członkom rodziny zmarłego S. B. kwoty zadośćuczynienia. Jednocześnie Sąd zauważył, że podstawą prawną do redukcji zakresu odpowiedzialności pozwanego w odniesieniu do szkody powstałej w pojeździe marki M. nr rej. (...) był art. 362 k.c., zaś w zakresie szkody wyrządzonej członkom rodziny zmarłego S. B. art. 441 § 2 k.c. W efekcie zdaniem Sądu z tytułu odszkodowania wypłaconego przez powoda właścicielowi samochodu ciężarowego marki M. nr rej. (...), pozwany winien zapłacić powodowi kwotę 45.750,11 zł (57.187,64 zł – 20%), zaś z tytułu zadośćuczynień wypłaconych przez powoda najbliższym członkom rodziny S. B., pozwany winien zapłacić powodowi kwotę 66.000 zł (82.500 zł – 20%).

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał żądanie pozwu za usprawiedliwione do kwoty 111.750,11 zł (57.187,64 zł + 66.000 zł), o odsetkach rozstrzygając na mocy art. 481 § 2 k.c., zaś o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżając go w części zasądzonej roszczenie ponad kwotę 42.250 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu, zarzucał mu:

1) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na wadliwym ustaleniu zakresu odpowiedzialności za szkodę spowodowaną przez przedsiębiorstwo będące właścicielem samochodu ciężarowego marki M. oraz stopnia winy i zakresu szkody spowodowanej przez ruch tego pojazdu,

2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. w związku z wadliwą wykładnią art. 435 k.c. i art. 362 k.c., skutkujące w efekcie przyjęciem niezasadnie niskiego stopnia przyczynienia się kierowcy samochodu M. do szkody i w efekcie zasądzenie od niego kwoty przekraczającej 42.250 zł oraz obciążenie go kosztami procesu w zakresie nieadekwatnym do wysokości zasadnego roszczenia.

Wskazując na powyższe wnosił o zmianę wyroku przez oddalenie powództwa ponad kwotę 42.250 zł z należnymi odsetkami i stosunkowe do tej kwoty rozliczenie kosztów procesu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Treść zarzutów apelacyjnych wskazuje, że pozwany na obecnym etapie postępowania kwestionuje jedynie ustalony przez Sąd I instancji stopień przyczynienia się kierowcy pojazdu uczestniczącego wraz z nim w wypadku drogowym, w związku z którym to powód – jako ubezpieczyciel, który spełnił świadczenia odszkodowawcze – dochodził w niniejszej sprawie roszczenia regresowego. Nie neguje natomiast zaskarżonego wyroku w pozostałej części, wobec czego Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalone w tym zakresie przez Sąd Okręgowy fakty i przyjętą na ich podstawie ocenę prawną.

Jeśli więc chodzi o będącą przedmiotem zaskarżenia kwestię, przypomnieć należy, że o przyczynieniu się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia rozmiaru szkody można mówić wówczas, gdy w rozumieniu przyjętego w art. 361 k.c. związku przyczynowego zachowanie się poszkodowanego może być uznane za jedno z ogniw prowadzących do ostatecznego rezultatu w postaci szkody. Należy mieć przy tym na uwadze, że skutek w postaci szkody następuje w takim wypadku przez współdziałanie dwóch przyczyn: źródłem jednej z nich jest zobowiązany do naprawienia szkody, a drugiej sam poszkodowany. O tym, czy obowiązek naprawienia szkody należy zmniejszyć z uwagi na przyczynienie się i ewentualnie w jakim stopniu decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania (zadośćuczynienia) w granicach zakreślonych art. 362 k.c. Ocena ta nie może jednakże nosić cech dowolności i winna uwzględniać indywidualny charakter każdego poddanego pod osąd przypadku. W judykaturze wskazuje się, że do okoliczności, o których mowa w art. 362 k.c. zaliczają się zarówno czynniki subiektywne, jak i obiektywne, w tym m.in. wina lub nieprawidłowość zachowania poszkodowanego, porównanie stopnia winy obu stron, rozmiar doznanej szkody i ewentualnie szczególne okoliczności przypadku (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2009 r., IV CSK 241/09, Lex 677896).

Mając powyższe na względzie, wbrew odmiennym twierdzeniom skarżącego, uznać trzeba, że w realiach niniejszej sprawy Sąd I instancji należycie wyważył sumę okoliczności rzutuujących na stopień obniżenia obowiązku naprawienia szkody. W efekcie prawidłowo ustalił, że kierujący pojazdem marki M. o nr rej. (...) przyczynił się do zdarzenia jedynie w 20%. Zauważyć w szczególności należy, że jak wynikało z materiału dowodowego, jedyną nieprawidłowością w zachowaniu kierowcy pojazdu uczestniczącego wraz z pozwanym w dniu(...)w wypadku drogowym było przekroczenie dopuszczalnej prędkości o około 20 km/h. Pozwany natomiast oprócz tego, że prowadził pojazd w stanie znacznej nietrzeźwości, co już samo w sobie stwarzało ogromne zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego, naruszył też powinność zachowania szczególnej ostrożności podczas wykonywania manewru zmiany pasa ruchu i skrętu w lewo, polegającej na braku upewnienia się, czy z kierunku przeciwnego na wprost nie nadjeżdża inny pojazd i czy wykonywany manewr nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu. Negatywną ocenę jego zachowania dodatkowo zwiększa miejsce i czas wypadku, na drodze o znacznym natężeniu ruchu, w pobliżu nieoświetlonego skrzyżowania, w październiku około godziny 19:50, a zatem już po zapadnięciu zmroku, gdzie ruch pojazdów o większych gabarytach jest bardziej wzmożony niż o innych porach dnia. Nie bez znaczenia dla oceny zachowania pozwanego było też to, iż wypadek wydarzył się na drodze poza terenem zabudowanym, gdzie dopuszczalna prędkość co do zasady wynosi 90 km/h, w związku z czym winien mieć on świadomość możliwości poruszania się innych pojazdów z taką właśnie prędkością, zwłaszcza, że prędkość pojazdu powinna zostać dostosowana m.in. do widoczności drogi, co oznacza w konkretnych warunkach drogowych związanych z porą nocną możliwość poruszania się z większą prędkością przy włączonych światłach drogowych (tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 30 października 2015 r., sygn. akt V ACa 386/15, opubl. LEX nr 1936832, w którym to powołał się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2008 r., IV KK 309/08, LEX nr 478144, Prok.i Pr.-wkl. 2009/9/6, Biul.PK 2009/2/63).

W tym stanie rzeczy nie było zatem podstaw do korekty ustalonego przez Sąd meriti współczynnika przyczynienia się do skutków zdarzenia z dnia (...).W ocenie Sądu Apelacyjnego zastosowana proporcja w należyty sposób uwzględnia tak zakres nieprawidłowości jakich dopuścili się obaj kierowcy, jako uczestnicy ruchu drogowego, jak i stopień ich zawinienia. Nie można więc mówić o przyczynieniu się kierowcy pojazdu marki M. o nr rej. (...) w większym zakresie. Taka proporcja, jaką postuluje skarżący, wskazywałaby bowiem w zasadzie na jednakowe przyczynienie się obu uczestników ruchu do wypadku, co jak wynika z przedstawionych wyżej rozważań, nie może być uznane za słuszne.

Wbrew odmiennemu zdaniu apelującego, za niezasadne należy też uznać dokonywanie różnicowania, czy też nawet – jak sugeruje to skarżący – przyjęcie całkowitego przyczynienia się kierującego pojazdem ciężarowym do skutków zdarzenia w odniesieniu do ujawnionej w tym pojeździe szkody, a to z uwagi na fakt, iż szkoda ta powstała w związku z ruchem prowadzonego przez właściciela tego pojazdu przedsiębiorstwa. Okoliczność ta nie ma bowiem jakiegokolwiek znaczenia w kontekście ustalania stopnia przyczynienia się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody.

Reasumując, skoro to pozwany był głównym sprawcą zdarzenia, a ciężar naruszenia przez niego obowiązków był tak znaczny, że został on uznany za przestępstwo i skoro skutki jego zachowania były nieodwracalne, albowiem nastąpiła utrata życia przez człowieka, zdaniem Sądu Apelacyjnego nie było podstaw w jakimkolwiek zakresie do ingerowania w przyjęty przez Sąd Okręgowy wskaźnik przyczynienia się do powstania szkody. Zaskarżony wyrok w całości zasługiwał więc na aprobatę.

Dlatego też na podstawie art. 385 k.p.c. apelacja pozwanego podlegała oddaleniu.

Konsekwencją zaś tego rozstrzygnięcia było obciążenie pozwanego stosownie do art. 98 § 1 k.p.c. kosztami postępowania odwoławczego. Na koszty te złożyło się natomiast ustalone w stawce minimalnej, wynikającej z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1800), wynagrodzenie pełnomocnika powoda.

B. J. M. D. M.